

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

І.М. Посохов, В.Г. Дюжев, С.В. Сусліков, К.О. Тимофєєва

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Навчальний посібник

Харків
2016

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофєєва

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Навчальний посібник

Харків
НТУ «ХПІ»
2016

Рецензенти:

В. Л. Дикань, д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом
(Український державний університет залізничного транспорту)

А. І. Яковлев, д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри економіки та маркетингу
(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»)

О. М. Сумець, канд. екон. наук, проф.,
завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
(Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені П. Василенка)

Автори: І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофеева

Рекомендовано до друку
Вченою Радою Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
(гриф вченої ради).
Протокол № 5 від 27.04.2016 р.

Е 40 **Економіка підприємства:** навч. посіб. / [І. М. Посохов,
В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофеева] ; М-во освіти і науки
України, Нац. техн. ун-т «Харків, політехн. ін-т». - Харків: НТУ «ХПІ»,
2016.-380 с.
ISBN 978-617-7294-87-9 (друкарня «Мадрид»)

Містить теоретичний матеріал із основних тем дисципліни «Економіка підприємства», висвітлено теоретичні аспекти економіки підприємства: підприємство в системі ринкової економіки, структура підприємства, основні фонди підприємства, оборотні засоби підприємства, кадри підприємства, методи пошуку інноваційних ідей, маркетингова цінова політика, оплата і продуктивність праці, навчальний посібник містить також практикум з економіки підприємства. Призначений для студентів, викладачів, аспірантів вищих навчальних закладів та спеціалістів у сфері економіки і управління підприємства.

ISBN 978-617-7294-87-9 (друкарня «Мадрид»)

УДК 339.139
ББК 65.291.3.я73-1

© І. М. Посохов, 2016
© В. Г. Дюжев, 2016
© С. В. Сусліков, 2016
© К. О. Тимофеева, 2016
© НТУ «ХПІ», 2016

Зміст

Зміст	3
Глава 1. Підприємство в системі ринкової економіки	6
1.1. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.....	6
1.2. Організаційно-правові форми підприємств.....	12
1.3. Мале підприємництво.....	18
1.4. Інтеграційні об'єднання підприємств.....	21
Глава 2. Структура підприємства	26
2.1. Структурний підхід до вивчення підприємства як соціально-економічної системи.....	26
2.2. Загальна і виробнича структура підприємства.....	28
2.3. Типи виробничої структури і організації виробництва.....	30
2.4. Завдання з вдосконалення структури.....	33
Глава 3. Основні фонди підприємства	42
3.1. Поняття, класифікація та структура основних виробничих фондів.....	42
3.2. Облік і оцінка основних фондів.....	46
3.3 Знос та амортизація основних фондів.....	51
3.4. Показники використання основних фондів та шляхи їх покращення.....	60
3.5. Виробнича потужність і шляхи поліпшення використання основних засобів.....	66
Глава 4. Оборотні засоби підприємства	71
4.1. Економічна сутність і структура оборотних засобів підприємства.....	71
4.2. Нормування оборотних засобів.....	74
4.3. Показники обігу оборотних засобів підприємства.....	83

4.4. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.....	84
Глава 5. Кадри на підприємстві.....	87
5.1. Персонал підприємства і його структура.....	87
5.2. Планування кадрів і їх підбір.....	97
5.3. Мотивація праці та шляхи підвищення продуктивності праці.....	106
Глава 6. Методи пошуку інноваційних ідей.....	120
6.1.Класифікація методів пошуку інноваційних ідей.....	120
6.2. Характеристика основних груп методів пошуку інноваційних ідей.....	130
6.3. Процедура відбору й оцінки інноваційних пропозицій (проектів).....	154
Глава 7. Маркетингова цінова політика.....	175
7.1. Роль ціни в теорії і практиці конкуренції.....	175
7.2. Завдання і політика ціноутворення.....	177
7.3. Методи маркетингового ціноутворення.....	181
7.4. Задачі та стратегії ціноутворення.....	182
Глава 8. Оплата і продуктивність праці.....	187
8.1. Соціально-економічна сутність оплати праці та основи її організації.....	187
8.2. Форми і системи оплати праці.....	193
8.3. Сучасні системи оплати праці.....	196
8.4. Зарубіжний досвід матеріального стимулювання праці персоналу підприємств.....	200
8.5. Продуктивність праці.....	205
ПРАКТИКУМ.....	214
Тема 1. Основні виробничі фонди.....	215

Облік і оцінка основних фондів.....	218
Знос основних фондів.....	221
Тема 2. Оборотні засоби.....	237
Тема 3. Кадри, продуктивність та оплата праці.....	253
Поняття, класифікація і структура кадрів.....	253
Визначення чисельності персоналу підприємства.....	253
Види і системи оплати праці.....	257
Тема 4. Інноваційна діяльність.....	288
Витрати на впровадження нової техніки.....	288
Ефект від впровадження нової техніки.....	290
Показники.....	299
Тема 5. Виробнича потужність.....	303
Виробнича потужність підприємства, її види і способи визначення.....	303
Тема 6. Виробнича програма.....	316
Тема 7. Собівартість і ціноутворення.....	332
Тема 8. Прибуток та рентабельність.....	348
Тема 9. Методи оцінки ефективності інвестицій.....	357
Література.....	368
Основна література.....	368
Додаткова література.....	371